ବିନ୍ଦୁ ବିମର୍ଶ
Bindu Bimarsha
ISSN NO:. 3049-2807(O)
ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଙ୍କ, ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ॥ ଜାନୁଆରୀ - ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୨୬
VOLUME NO: II, ISSUE NO: I ॥ JANUARY-MARCH 2026

'କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳରେ' ନାଟ୍ୟକାର ଶୈଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦଙ୍କ ସ୍ୱର

ସରୋଜ କୁମାର ଶତପଥୀ
ଗବେଷକ, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର

ARTICLE NO: BB-II-I-2026-09

ORC ID: 0009-0008-4262-4002
Review Status: Double-Blind Peer Reviewed
DOI: 10.64647/bb.vol.2.issue.1.2026.9
Language of the Article: Odia
E-Mail: sarojsatapathy2020@gmail.com
Type of Article: Research Article
Submission Date: 29-11-2025
Publication Date: 14-01-2026

ABSTRACT ॥ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର

"କାବ୍ୟେଷୁ ନାଟକଂ ରମ୍ୟମ୍" ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାର କିଛି କଥା ନାହିଁ। ନାଟକ ଯୁଗ ରୁଚି ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କଳା। ନାଟ୍ୟକାର ଯେଉଁ ରସ ସୃଷ୍ଟି କରିବେ, ତାର ପରିବେଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଭିନେତାର ଏବଂ ଆସ୍ୱାଦନ ଦର୍ଶକଙ୍କର। ତେଣୁ ନାଟ୍ୟକାର, ଅଭିନେତା ଆଉ ଦର୍ଶକ ଏହି ତିନିଜଣଙ୍କର ସହଯୋଗ ହିଁ ନାଟକକୁ ଏକ ସାର୍ଥକ କଳାତ୍ମକରୂପ ପ୍ରଦାନ କରେ। ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ନାଟ୍ୟକାର ଶୈଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦଙ୍କ କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ ଏକ ଯୁଗୋପଯୁଗୀୟ ସୃଷ୍ଟି। ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟର ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟା ଦୁଇଟିକୁ ନେଇ ଏହି ନାଟକଟି ଗତିଶୀଳ। ୧୯୯୯ ମସିହାର ଭୟଙ୍କର ମହାବାତ୍ୟା ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମେରୁଦଣ୍ଡକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଛି। ବଢ଼ିଛି ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ, ବଢ଼ିଛି ଚୋରା କାରବାର, ବଢ଼ିଛି ସାଧାରଣ ମଣିଷଙ୍କ ଦୁଃଖ। କଳାବଜାରୀ ଦୁର୍ନୀତି ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇଛି। ସେହି ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ଲୋପ କରିବାକୁ ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କ ଏ ଉଦ୍ୟମ। ଦ୍ୱିତୀୟତଃ କିଡନୀ ଟ୍ରାନ୍ସପ୍ଲାଣ୍ଟେସନ୍ ରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ତଥା ହଜିଯାଉଥିବା ମାନବିକ ସମ୍ବେଦନାର ସଙ୍କଟ। ଯାହା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି ଏ ନାଟକଟିରେ।

ମୂଳ ଶବ୍ଦ: ବହୁସ୍ରାବୀ, ଶାଣିତ, ଝଡ, ପଦସ୍ଥ, ପ୍ରବହମାନ, ଯୁଗୋପଯୋଗୀ, ବହିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଅଭିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଜଡସଡ, କାଳିମା।

ଡକ୍ଟର ଶୈଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଜଣେ ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା। ପେଶାରେ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଶାରେ ସେ ସାହିତ୍ୟିକ। ନାଟ୍ୟକାର ନନ୍ଦ ଜଣେ ମଞ୍ଚ ତଥା ବେତାର ନାଟକର ସ୍ରଷ୍ଟା ହିସାବରେ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ଜଗତରେ ନିଜର ଛାପ ଛାଡିଛନ୍ତି। ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଙ୍କର ନାଟ୍ୟାଦର୍ଶ ପାରମ୍ପରିକ। ମନୋରଞ୍ଜନ ସହିତ ଲୋକଶିକ୍ଷାର ମହତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ତାଙ୍କ ନାଟକଗୁଡ଼ିକ ପରିକଳ୍ପିତ। ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ଦକ୍ଷ ଅଭିନେତା ହୋଇଥିବାରୁ, ମଞ୍ଚ ସହିତ ତାଙ୍କର ସଂପର୍କ ଦୀର୍ଘକାଳର। ସେଇ ଅଭିଜ୍ଞତା ହିଁ ନାଟ୍ୟ ରଚନାରେ ତାଙ୍କର ସହାୟକ ହୋଇଛି। ଏହାର ସ୍ୱାକ୍ଷର ତାଙ୍କର ଚରିତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ,ଘଟଣା ବିନ୍ୟାସ ତଥା ସଂଳାପ ପରିକଳ୍ପନା ପ୍ରଭୃତିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ। ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଆମର ନାଟ୍ୟଶୈଳୀ ଦୃତଗତିରେ ପରମ୍ପରା ଆଡ଼କୁ ଧାବମାନ, ସେତେବେଳେ ନନ୍ଦଙ୍କ ଭଳି ନାଟ୍ୟକାରମାନଙ୍କର ବହୁସ୍ରାବୀ ଲେଖନୀର ଯେ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଏହା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ହେବ।

ଏଯାବତ୍ ପଇଁଚାଳିସରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନାଟକ ଲେଖିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଙ୍କର କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ ଯେ ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୃଷ୍ଟି ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇନପାରେ। ନାଟକର ଆଦ୍ୟକଥନରେ ସେ କୁହନ୍ତି ଦୁଇ ହଜାର ଦୁଇ ଡିସେମ୍ବର ଆଠ, ନଅ ଓ ଦଶ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପରେ ଏହି ନାଟକ "କଲ୍ଲୋଳ କଲ୍ଲୋଳ" ନାମରେ ପ୍ରଥମେ ପରିବେଷିତ ହୋଇ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଶ୍ ଆଦୃତ ହେଲା। ପୁଣି କଟକଠାରେ ମଞ୍ଚସ୍ଥ ହେଲା ଜୁନ୍ ଛଅ,ଦୁଇ ହଜାର ତିନରେ ଆରୋହଣ ତରଫରୁ କଳାବିକାଶ କେନ୍ଦ୍ରଠାରେ। ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ "କଲ୍ଲୋଳ" ନାମକରଣରେ କିଞ୍ଚିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଅଛି। ଏଣୁ ନାମ ରଖିଛି "କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ"।

ନାଟକର ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସୂଚନା ଦେଇ ସେ କୁହନ୍ତି ପୂର୍ବ ନାଟକଟିର କିଞ୍ଚିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ନୂତନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ନାଟକଟି ପୁଣି ଲେଖାଗଲା। ଏଥର ମୁଖ୍ୟଦିଗ ଦର୍ଶନ ହେଲା - ସମାଜରୁ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଅନ୍ୟାୟ ଅନୀତିକୁ ଲୋପ କରିବା। ଏଥି ସହିତ ଆଜିର ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗରେ କିଡ୍ନୀ ଟ୍ରାନ୍ସପ୍ଲାଣ୍ଟେସନ୍‌ରେ

ଦେଖାଯାଉଥିବା ସମସ୍ୟାମାନର ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ତାର ସମାଧାନର ପନ୍ଥା ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯିବା।

ଏହି ନାଟକଟିରେ ସମାଜ ସଚେତକ ସ୍ରଷ୍ଟା ଅନେକ ସମସ୍ୟାର କୋଲ୍ଲାଜ ଅଙ୍କନ କରିଛନ୍ତି। ଅଧୁନାତମ ସମାଜର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ହଜି ଯାଉଥିବା ମାନବବାଦ ପ୍ରତି ଥିଲା ଏକ ଶାଣିତ ସମାଲୋଚନା। ଏକ ଅନାବିଳ ପ୍ରେମର ନିଖୁଣ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ଲେଖକ ତଥା ନାଟ୍ୟକାରର ସତ୍ୟବାଦିତା ଓ ସ୍ୱଷ୍ଟୋକ୍ତିକି ମନୋଜ୍ଞ ଭାବରେ ରୂପଦେଇ ନାଟ୍ୟକାର ନନ୍ଦ ସଂଘର୍ଷମୟ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ଟାଣି ନେଇଥିଲେ। ଚଉଦଟି ଦୃଶ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଏହି ନାଟକଟି ପନ୍ଦରଟି ଚରିତ୍ରକୁ ନେଇ ଗତିଶୀଳ। ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଦଶକରେ ସଂଗଠିତ ୧୯୯୯ ମହାବାତ୍ୟା ଭଳି ଏକ ଜାତୀୟ ସଙ୍କଟ ଯେପରି ଓଡ଼ିଶାର ଜନ ଜୀବନକୁ ଧ୍ୱଂସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା ତାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଚିତ୍ର ଏ ନାଟକଟିରେ ପରିବେଷିତ ହୁଏ। ସମାଜ, ବ୍ୟକ୍ତି, ଶାସକ ସହିତ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ଚମତ୍କାର କଲ୍ଲୋଳ ଏ ନାଟକଟିକୁ ବେଶ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ କରିଛି।

ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ନିରାକାର। ପିତୃମାତୃହୀନ ସମର ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ତାଙ୍କ କନ୍ୟା ମାମିର ଗୃହଶିକ୍ଷକର ଦାୟିତ୍ୱ ସେ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ତୁଲାଇବା ସହ ନିରାକାରବାବୁଙ୍କ ପ୍ରିୟଭାଜନ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି। ଘଟଣା ବେଶ ଗତାନୁଗତିକ ଭାବରେ ଆଗେଇଛି। ନାଟ୍ୟକାର ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟରେ ନେତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଦ୍ରୋହୀ ଯୁବକ ମୁହଁରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ କରିଛନ୍ତି ଏକ ସଙ୍ଗୀତ ମାଧ୍ୟମରେ...

"ମିଶୁ ଦେଶ ପାଣ୍ଠି ମୋ ନିଜ ପାଣ୍ଠିରେ
ଚାଲିଯାଏ ମୁହିଁ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଛାତିରେ
ସରକାର ରଖିବା ପଥେ ଯେତେ ଗାଡ଼
ପୁରୁ ପଡି ତହିଁ ଶତ୍ରୁ ମାଂସ ହାଡ।"

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ କାହାଣୀର ଗତିରେ ମୋଡ ବଦଳିଛି। ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ପୁତ୍ର ବିକ୍ରମ ias, officer ବନିବା ସହ ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ସମ୍ମାନ ଓ ମିଥ୍ୟା ଆଭିଜାତ୍ୟର ବଳୟ ମଧ୍ୟରେ ହଜିଯାଆନ୍ତି। ପିତାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଯାଇ ସେ industrialist ଯାମିନୀ ବାବୁଙ୍କ କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରନ୍ତି। ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବିକ୍ରମ ପରିବାରର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ସହ ପତ୍ନୀ ସରକାରୀ ଗୃହରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ସ୍ୱାର୍ଥପର ପାଲଟି ଯାଆନ୍ତି। କନ୍ୟା ମାମି ସହ ନିଜ ପରିବାରର ଡଙ୍ଗାକୁ ଚଲାଉଥାନ୍ତି ନିରାକାର। ବିକ୍ରମ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇପଡନ୍ତି। ମହାବାତ୍ୟା ସମ୍ପର୍କୀୟ ନାଟକ ଲେଖି ସମର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୟ କରାଇଛନ୍ତି। ନାଟକକୁ ଉଦ୍ ଘାଟନ କରିବାକୁ ଆସି ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ଜନତାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ବାଣରେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇପଡନ୍ତି। ଏବଂ ମହାବାତ୍ୟା ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ଦୁର୍ନୀତିର ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ କରାଯିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି। ସଚିବ ବିକ୍ରମକୁ ଏ ସମ୍ପର୍କିତ କୈଫିୟତ ମାଗନ୍ତି। ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହାୟତାରେ ବିକ୍ରମ ରିଲିଫ୍ ପାଣ୍ଠିକୁ ହଡ଼ପ କରନ୍ତି ସେହି ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ବିପଦ ସମୟରେ ଧରାପକାଇ ଦିଅନ୍ତି। ମନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ବିକ୍ରମଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଘଟଣାକୁ ନେଇ ବାଦାନୁବାଦ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ବିକ୍ରମ ବଣ୍ଟାଯାଇ ନଥିବା ରିଲିଫ୍ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ବାଚନ ବେଳେ ବାଣ୍ଟିବାର ଯେତେ ସଫେଇ ଦେଲେ ମଧ୍ଯ ମନ୍ତ୍ରୀ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି। ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ କଡା ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣିବା ପରେ ସେ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ସମରଙ୍କ ଉପରେ। ଯେହେତୁ ସମର ହିଁ ଥିଲେ ଏହି ଘଟଣା ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ସୂତ୍ରଧର। ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ଆଶ୍ରିତ ସମର ମହାବାତ୍ୟା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁର୍ନୀତି ସମ୍ପର୍କିତ ନାଟକ ଲେଖି ତାକୁ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରେ ବିକ୍ରମ ବାବୁଙ୍କ ସାନ ଭଉଣୀ ମାମି ଏବଂ ବିକ୍ରମଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କବିତାଙ୍କ ଭାଇ ଟିକି ଏହି ନାଟକଟିରେ ଅଭିନୟ କରିଥିବାରୁ ସେମାନେ ମଧ୍ଯ ବିକ୍ରମଙ୍କ କ୍ରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି।

କାହାଣୀଟି ଅଗ୍ରଗତି କରୁଥିବା ସମୟରେ କବିତାଦେବୀଙ୍କ ସାନ ଭାଇ ଟିକି କିଡନୀ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି। ଏବଂ ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଲୁଚାନ୍ତି। ଶେଷରେ ରୋଗର ଉନ୍ମୋଚନ କରନ୍ତି ମାମି ଆଗରେ। ଟିକି ଆଡ୍ମିଶନ ହୁଅନ୍ତି ଡାକ୍ତରଖାନାରେ। ବିଜ୍ଞାପନ ପରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦିଆଯାଏ। ହେଲେ କାହାରି ସହ ଟିକିଙ୍କର କିଡ୍ନି ଖାପ ଖାଏନି। ପରିସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ଆଡ଼କୁ ଗତିକରେ। ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ଟିକିକୁ କିଡନୀ ଦେବାକୁ ଅରାଜ ହୋଇ ଆଡେଇ ଗଲାପରେ ସମର ହିଁ ସବୁ ସ୍ୱାର୍ଥର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଟିକି ପାଇଁ ନିଜର ଏକ କିଡନୀ ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶୃତି ଦିଅନ୍ତି। କିଡନୀ ଦାତାଙ୍କ ନାମ ଅପରେସନ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋପନ ରଖାଯିବାକୁ ସମର ମାମି ଆଗରେ ସର୍ତ୍ତ ରଖନ୍ତି। ଦିନକୁ ଦିନ ଟିକିଙ୍କର ଅସୁସ୍ଥତା ବଢିବା ସହ ଅପରେସନ ପାଇଁ ଆଗକୁ ବଢନ୍ତି। ଟିକିଙ୍କର ଅପରେସନ ହୁଏ। କିଡନୀ ଦାତାଙ୍କ ନାମ ଜାଣିବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ଉଠିଥିବା ବିକ୍ରମ ଏବଂ କବିତା ଯେତେବେଳେ ସମର କିଡନୀ ଦେଇଥିବା କଥା ଜାଣନ୍ତି ସେମାନେ ସମର ଉପରେ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି। ମାମି ସମରକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପରେ ଘରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଝଡ଼ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ। ଭାଇ ଭାଉଜଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥପର ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତି ମାମି। ଶାଶ୍ୱତ ଅନାବିଳ ପ୍ରେମ ନିକଟରେ ଧନ, ମାନ, ଆଭିଜାତ୍ୟ ଯେ ମୂଲ୍ୟହୀନ ତାହା ଏ ନାଟକରେ ନାଟ୍ୟକାର ପ୍ରତିପାଦନ କରନ୍ତି। ଶେଷରେ ଟିକି ମାମି ଏବଂ ସମରର ମିଳନ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇଯାଇଛି ନାଟ୍ୟକାର ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି। ବିଶେଷ କରି ମହାବାତ୍ୟା ଭଳି ଏକ ଜାତୀୟ ସଙ୍କଟ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ମନ୍ତ୍ରୀ, ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି। ସାଧାରଣ ଜନତା ଶୋଷଣର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି। ନାଟ୍ୟକାର ସିଧାସିଧା ଜନତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି। ଏହି ଯେମିତି -ଜନତା- (ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସି) "ଯାହା ନାଟକରେ ଦେଖିଲୁ ତାହା ତ ନିଚ୍ଛକ ସତ ଘଟଣା ସବୁର ରୂପାୟନ । ସମ୍ମାନନୀୟ

ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ସବୁ ତ ଦେଖିଲେ। କ'ଣ ଏବେ କରିବେ କୁହନ୍ତୁ - ଜନତା ଏଠି ପଚାରୁଛି କଣ ଏସବୁ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ନା ନାହିଁ। ଯେଉଁ କ୍ଷମତାସୀନ ପଦସ୍ଥ ଅଫିସର ଗଣ କ୍ଷମତାର ଦୁରୁପଯୋଗ କରି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନତାର ଖାଦ୍ୟ, ପାନୀୟଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଶ୍ରୟ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ଉପକରଣ ତଥା ଘୋଡେଇବା କମ୍ବଳ ସବୁର ହେରଫେର କଲେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସରକାର କି ପଦକ୍ଷେପ ନେଉଛନ୍ତି?"(୧)

ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ଯୁବତୀମାନେ ସମାଜର ଆଖି ଖୋଲି ଦିଅନ୍ତି ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କୈଫୟତ ମାଗନ୍ତି। ମାମିର ଭାଇ ବିକ୍ରମ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଏତେ ଲିପ୍ତ ଯେ ତାହା ମାମି ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ। ସମରକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ମାମି ଏକପ୍ରକାର ସଂକଳ୍ପ ନେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମର ତାକୁ ଵିଵାହ କରିବାକୁ ମାମି ଏକପ୍ରକାର ସଂକଳ୍ପ ନେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମର ତାକୁ ବିବାହ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ସେହିପରି ସମରର ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ସେବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରମ ଏବଂ କବିତା ଟିକିଏବି ଅନୁକମ୍ପା ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି। କାରଣ ତାରି ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ବଦଳି ହୋଇଛି। କେବଳ ମାମିର ସ୍ୱାର୍ଥହୀନ ଦୟା, ବନ୍ଧୁ ବିଜୟ ଏବଂ ବିରୁପାକ୍ଷଙ୍କ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ସେବା ହିଁ ସମରକୁ ବିପଦମୁକ୍ତ କରିବା ସହ ଟିକିକୁ ନୂଆ ଜୀବନ ଦେଇଛି । ଡାକ୍ତର ରଥଙ୍କ ସଫଳ ଅସ୍ତ୍ରୋପ୍ରଚାର ପରେ ଟିକି ସୁସ୍ଥତା ଲାଭ କରିଛି।

ଟିକି ସମର ଏବଂ ମାମିର ବିବାହ ଲାଗି ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି। ନିରାକାର ବାବୁ ପୁଅ ବିଭାଘରରେ ତାର ପସନ୍ଦକୁ ଯେପରି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇଥିଲେ ଝିଅ ବିଭାଘରକୁ ସେପରି ମାମିର ପସନ୍ଦରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିନାହାନ୍ତି। ଶେଷରେ ବିକ୍ରମ ନିଜ ଭୁଲ୍ ପାଇଁ ଅନୁତାପ କରନ୍ତି।

ନାଟ୍ୟକାର ଶେଷଦୃଶ୍ୟରେ ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ କୁହନ୍ତି - "ପ୍ରବହମାନ କଳ କଲ୍ଲୋଳରେ ଏମିତି ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଧ୍ୱନି ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଉଠିବା ହିଁ ଜୀବନ। ଏଥିରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ଲାଭ ନାହିଁ। ବରଂ ମୁଁ ଗର୍ବିତ। ତୁ ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟର ପଥକୁ ବାଛି ନେଇଛୁ। ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଛାଡି ତୁ ଆଲୋକ ପଥର ଯାତ୍ରୀ ହୋଇଛୁ।ଏ ସବୁ କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଣ?" (୨) ପୃ - ୬୬

କାହାଣୀ ଉପସ୍ଥାପନାରେ ନାଟ୍ୟକାର କିଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି। ନାଟକର ଆଙ୍ଗିକ ଓ ଆତ୍ମିକରେ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା କଥାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରେ।

ଘଟଣା - ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ନାଟ୍ୟକାର ସମସାମୟିକ ସମୟର ଏକ ସମସ୍ୟାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି। ଏକ ପକ୍ଷରେ ମହାବାତ୍ୟା ଜନିତ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କିଡନୀ କାମ କରୁନଥିବା ରୋଗୀଟିର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା। ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା ନିଜେ ଦୁର୍ନୀତି ମୁକ୍ତ ହେବା ସହ ଦୁର୍ନୀତି ଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକର ମୁଖା ଖୋଲିଦେବା। ଜନସାଧାରଣ ସଚେତନ ହେଲେ ଏ ସମାଜରୁ ଦୁର୍ନୀତି ହଟିଯିବ ବୋଲି ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କ ପରୋକ୍ଷରେ ସୂଚନା।

ଚରିତ୍ର- ନାଟ୍ୟକାର ଚରିତ୍ର ସୃଷ୍ଟିରେ ନିଜର ମହନୀୟତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି। ସମର ଭଳି ଯୁବକଙ୍କର ଏ ସମାଜରେ ଯେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି ତାହା ଭଲ ଭାବରେ ସେ ଜାଣନ୍ତି। ସେହିପରି ବୃଦ୍ଧ ନିରାକାର ନିଜର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ନିଜ କିଡନୀ ଦାନକରିବାର ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ରଖନ୍ତି। ଅନ୍ୟ ଜୀବନ ଆଗରେ ଯେ ନିଜ ଜୀବନ ତୁଚ୍ଛ ସେ ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତି। ଏହି ନାଟକରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଚରିତ୍ର ଜୀବନ୍ତ ଓ ବାସ୍ତବ ବୋଲି ମନେ ହୁଅନ୍ତି। ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ଚରିତ୍ରର ବିନିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି।

ସଂଳାପ- ଏହା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ବଳିଷ୍ଠ ଓ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ମନେହୁଏ। ନାଟକର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟରୁ ନାଟକର ଜଣେ ନାଟ୍ୟ ସଂଗଠକ କଥାରେ ଦର୍ଶକଙ୍କ କଥାରେ ଦର୍ଶକଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାରିଛି ହଁ..... ହଁ...... ଏବଂ ନାଁ......ନାଁ.....। ସେହିପରି ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟରେ ବିକ୍ରମ କହିଛି -

"ବିକ୍ରମ - ହଁ ମୁଁ ଭୁଲ୍ କରିଛି , ମୁଁ ଭୁଲ୍ କରିଛି । ନିଃସହାୟ ଜନତାର ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଲୁଟ୍ କରିଛି ମୁଁ। ମୁଁ ପାପୀ, ମୁଁ ଦଣ୍ଡ ପାଇବା ଉଚିତ। ଏ ରାଜନୀତିର ପଶାଖେଳରେ ଗୋଟି ହୋଇ ମୁଁ ଠକି ଯାଇଛି।" (୩)

ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ - ନାଟକରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ବେଶ ଗତିଶୀଳ। ନାୟିକା ମାମି ସଚିବଙ୍କ ଭଉଣୀ ହୋଇ ମଧ୍ଯ ଯେ ଜଣେ ଧନୀ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବ ଏ ଯୁକ୍ତିକୁ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ। ଏଇଠୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଆଗେଇଛି। ସମରକୁ ସେ ଭଲ ପାଇବା ସହ ସମରର ମହନୀୟତା ହିଁ ତାକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିଛି। ବିକ୍ରମ ଏବଂ କବିତାଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସେ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ। କବିତା ମଧ୍ୟ ବିରୋଧ କରିଛନ୍ତି – **କବିତା** - "ତୁମର ଏ ଅବାନ୍ତର ଯୁକ୍ତିର ଉତ୍ତର ମୁଁ ଦେଇପାରିବିନି। ଯଦି ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କର ତେବେ ଭାଇ ଭାଉଜଙ୍କୁ ସବୁଦିନ ଭୁଲିଯିବ। ଏଇଟା ମୋର ଶେଷକଥା। ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ବିକ୍ରମଙ୍କ କ୍ରୋଧରୁ ବହିର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ପରିଚୟ ମିଳେ।" (୪)

ବିକ୍ରମ - ତୁମେ ଭଣ୍ଡ..... ତୁମେ ମିଛୁଆ..... ଗୋଟେ ପ୍ରହସନ ଲଗେଇଛ...... ଯାଅ..... ଆଗେ......ଏଠୁ। ଅଇଁଠୁ!....। ଏ ଜ୍ୟୋତିଷକୁ ବାହାରକୁ ରାସ୍ତା ଦେଖାଇଦେ। ମାମି ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୀ ବିକ୍ରମର କୃତ କର୍ମ ପାଇଁ ଦାୟୀ କରିଥିବାବେଳେ ବିକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ସଫେଇ ଦେଇଛି। ଏହି ସଫେଇରୁ ବିକ୍ରମ ଚରିତ୍ରର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ପରିସ୍ଫୁଟନ କରାଯାଇଛି।"

ଉତ୍କଣ୍ଠା - ନାଟକରେ ସେହିପରି ଉତ୍କଣ୍ଠା ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି। ଗୋଟିଏ ଦୃଶ୍ୟରୁ ଏହାର ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇପାରେ। ଡାକ୍ତର କହୁଛନ୍ତି - କିଡନୀ ଦାନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମୋଟେ ଟଙ୍କା କଥା ଉଠାଇ ନାହାନ୍ତି। ସେ ଏମାନଙ୍କଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଧନୀ। ହୁଏତ ଟଙ୍କା

ପଇସାରେ ନୁହେଁ - କିନ୍ତୁ ମନ ହୃଦୟରେ।

ମଞ୍ଚ - ଏହାର ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି। ନାଟକଟି ଶତ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ମଧ୍ୟରୁ ମୁଖ୍ୟ କାରଣଟି ହେଲା ଏହା ଏକ ସଫଳ ମଞ୍ଚ ନାଟକ। ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚକୁ ତିନି ଭାଗ କରାଯାଇଛି। ମଝି ଅଂଶଟି ଡାକ୍ତରଖାନା, ଡାହାଣ ପାଖରେ ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ଘର ଏବଂ ବାମ ପଟରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କକ୍ଷ। ଏଭଳି ବିଭାଜନ ନାଟକର ମଞ୍ଚସଜ୍ଜା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂତନ।

ନାମକରଣ - ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବାର୍ତ୍ତାଟି ବେଶ୍ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ବୋଲି ମନେହୁଏ। ସମର ଭଳି ଯୁବ ସମାଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗକୁ ଏଠି ଏକ କଲ୍ଲୋଳ ବା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ କି ପଦକ୍ଷେପ ପ୍ରବାହ ବୋଲି ମନେକରି ଏହାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟୁ ବୋଲି ଆଶା ପୋଷଣ କରନ୍ତି। ସେହିପରି ରସ ସୃଷ୍ଟିରେ କୌତୁହଳ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ। ତାହା ପୁଣି ଜ୍ୟୋତିଷ ଚରିତ୍ର ଜରିଆରେ।

ଭାବପକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ଏହା ଏକ ପାରିବାରିକ ନାଟକ। ଏକ ପରିବାରର ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ନାଟକଟି ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ। ନେତାଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରଶାସନିକ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ କିପରି ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ତାକୁ ନାଟ୍ୟକାର ନାଟକଟିରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି। ତା ସହିତ ନିରାକାର ବାବୁଙ୍କ ପରିବାରର କାହାଣୀ ସମତାଳରେ ଗତି କରିଛି।

ଶେଷରେ ନାଟ୍ୟକାର କୁହନ୍ତି, "ଦେଖିଲେ ତ ଦୁର୍ନୀତି, ଦୁରାଚାର, ଅନ୍ୟାୟ - ଅନୀତିର ପରିଣାମ? ନାଁ, କେବଳ ବିକ୍ରମ ନୁହେଁ କି - କୌଣସି ଜଣେ ରାଜନୈତିକ ନେତା ନୁହନ୍ତି, ଆଜି ସମାଜର ବହୁ ଗଣମାନ୍ୟ ପଦସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ଏଇ ଦୁର୍ନୀତିର ପଙ୍କରେ ଜଡସଡ ହେଉଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଖାଲି ନୀରବ ଦ୍ରଷ୍ଟା ସାଜିଲେ କଣ ସମାଜର ଏ କଳଙ୍କ ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇପାରିବ? ସେଥିପାଇଁ ଦରକାର ଜନଜାଗରଣ, ବିପ୍ଳବ, ଏକ ସମନ୍ୱିତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା। ଆପଣ, ଆମେ ଓ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକଜୁଟ ହେବା - ସମାଜର ଏ କାଳିମାକୁ ଅପସାରିତ କରିବା। କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି?" (୫)

ଉପସଂହାର -

ଶେଷରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ପରମ୍ପରାକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଯେ ନାଟକ ଲେଖାଯାଇ ପାରେନା। ଏହା ତାଙ୍କ ନାଟକ ଗୁଡିକରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଲକ୍ଷିତ। ଲୋକ ଚରିତ୍ରର ମୂଲ୍ୟାୟନରୁ ତାଙ୍କ ନାଟକର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ। ମୋଟ୍ ଉପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହି ନାଟକର ଭାଷା ଯେ ସରଳ, ସାବଲୀଳ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରେନା। ସାଂପ୍ରତିକ ଜୀବନର ବାସ୍ତବ ସମସ୍ୟାର ନିରୂପଣ ସହ ତାର ନିରାକରଣର ବାସ୍ତବ ଦିଗ ପ୍ରତି ସେ ବେଶ୍ ସଚେତନ। ଘଟଣା , ଚରିତ୍ର , ମଞ୍ଚ ମୂଲ୍ୟାୟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ହିଁ ତାଙ୍କ ନାଟକକୁ ବେଶ୍ ରୋଚକ କରାଏ। ଏକଦା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚେତନାକୁ ପରିହାର କରି ପ୍ରାଚ୍ୟ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରତି ବେଶ୍ ସଚେତନ। ଏକ ସ୍ୱକୀୟ ମୌଳିକତା ହିଁ ତାଙ୍କ ନାଟକର ଅନନ୍ୟ ବିଶେଷତ୍ୱ।ମୋଟ୍ ଉପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଅବସାଦର ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେଉ ଓ ଡାକ୍ତର ଶୈଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦଙ୍କ ନାଟ୍ୟମାନସ ବାରମ୍ବାର କଲ୍ଲୋଳିତ ହେଉ ବୋଲି କାମନାକରିବା ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ମନେହୁଏ।

ସଂକେତ ସୂଚୀ :

୧. ନନ୍ଦ, ଶୈଳେଶ୍ୱର। କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ। ବିଶ୍ୱ ବୁକ୍ସ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୦୪, ପୃ. ୮।

୨. —. କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ। ବିଶ୍ୱ ବୁକ୍ସ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୦୪, ପୃ. ୬୬।

୩. —. କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ। ବିଶ୍ୱ ବୁକ୍ସ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୦୪, ପୃ. ୬୫।

୪. ବେହେରା, ପ୍ରତାପ କୁମାର। ଅର୍ଦ୍ଧ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ସାହିତ୍ୟରେ ଶୈଳେଶ୍ୱର ନନ୍ଦଙ୍କ ନାଟ୍ୟକୃତି। ସାହିତ୍ୟ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୧୫, ପୃ. ୭୨।

୫. ନନ୍ଦ, ଶୈଳେଶ୍ୱର। କଲ୍ଲୋଳେ କଲ୍ଲୋଳ। ବିଶ୍ୱ ବୁକ୍ସ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୦୪, ପୃ. ୬୭।

«««

Field	Details
Funding Statement	This research received no external funding
Conflict of Interest	No
Plagiarism Test	Yes (Drillbit)
Similarity Index	0 %
Ethical Approval	Not applicable
Cite:	Satapathy, Saroj kumar. "Kallole Kallolare Natyakara Shaileswara Nandanka Swara." Bindu Bimarsha, vol. 2, no. 1, Jan. 2026, pp. 49–52. Crossref, https://doi.org/10.64647/bb.vol.2.issue.1.2026.9.